

1 בותח **הַבְּבִילִי** - מין מאכל של בני בבל שעשוי לטבל בו פת ושאר
2 דברים, וכן **כַּל מִינֵי בֹתֵחַ** אחרים, **אִסּוּר לְמַבּוּר** לנכרי בתוך **שְׁלִשִׁים**
3 יום **קוֹרֵם הַפֶּסֶחַ**, מפני שבעשיית הכותח נותנים בו פירוורי לחם, וכיון
4 שאינו נאכל בבת אחת אלא מטבלים בו מעט מעט אינו כלה עד זמן
5 מרובה, ויש לחוש שמא יישאר ממנו ביד הנכרי בפסח.
6 הגמרא מביאה ברייתא בענין נתינת מזונות בשבת לפני ככלב או גוי:
7 **תַּנּוּ רַבֵּנּוּ, נוֹתְנִין מְזוֹנוֹת בִּשְׁבֵט לִפְנֵי הַכֹּלֵב בְּהֶצֶר, ואם נִטְלוּ הַכֹּלֵב**
8 **לאותו מזון וַיֵּצֵא לחוץ אֵין נִזְקְקִין לוֹ, כלומר, אין צריך למנוע ממנו**
9 **להוציאו.**
10 **בְּיוֹצֵא בו -** דין נוסף בענין זה, **נוֹתְנִין מְזוֹנוֹת בִּשְׁבֵט לִפְנֵי הַנֶּכְרִי**
11 **בְּהֶצֶר, ואם נִטְלוּ הַנֶּכְרִי לאותו מזון וַיֵּצֵא לחוץ אֵין נִזְקְקִין לוֹ.**
12 שואלת הגמרא: **הָא תוּ לְמָה לִּי -** מדוע הוצרכה הברייתא
13 להשמיענו אף את הדין השני שמוותר ליתן מזון לפני נכרי בחצר,
14 **הֵינּוּ הֵךְ -** הרי זה כמו הדין הראשון שמוותר ליתן מזון לפני הכלב.
15 משיבה הגמרא: **מָהוּ דְתִּמְנָא -** שמא תאמר, **הָאִי -** זה, הכלב, **רָמִי**
16 **עֲלֵיהּ -** מוטל על האדם לזוננו, ולפיכך רשאי הוא ליתן לפניו מזונות
17 בשבת, **וְהָאִי -** אבל זה, הנכרי, **לֹא רָמִי עֲלֵיהּ -** אין מוטל על
18 ישראל לזוננו, ולפיכך אין לו ליתן לפניו מזונות בשבת, **קָא מְשַׁמְעָ**
19 **לָךְ -** לכך משמיעה הברייתא, שאף על פי שאין מזונותיו של הנכרי
20 מוטלים על הישראל, מכל מקום רשאי הוא ליתן לפניו מזון בחצר.
21 הגמרא מביאה ברייתא בדיני התעסקות עם נכרי קודם השבת: **תַּנּוּ**
22 **רַבֵּנּוּ, לֹא יִשְׁכִּיר אָדָם בְּלוֹי לְנֶכְרִי בְּעֶרְבַ שְׁבֵט, כיון שנראה הדבר**
23 **שמשכירם לו לצורך השבת, אבל ביום רביעי וְכִיּוֹם חַמִּישִׁי מוֹתֵר**
24 **להשכיר, אף על פי שהנכרי ישתמש בכלים אלו בשבת. בְּיוֹצֵא בו -**
25 **דין נוסף בענין זה, אֵין מְשַׁלְחִין אֲיֵירוֹת בְּיַד שְׁלִיחַ נֶכְרִי בְּעֶרְבַ שְׁבֵט,**
26 **לפי שנראה הדבר ששולחו לעשות מלאכה עבורו בשבת, אבל**
27 **בְּרַבִּיעִי וּבַחֲמִישִׁי מוֹתֵר. אָמְרוּ עֲלָיו עַל רַבִּי יוֹסִי הַכְּהֵן, וְאָמְרוּ לָהּ**
28 **- ויש אומרים, שאמרו כן עַל רַבִּי יוֹסִי הַחֲסִיד, שְׁלֹא נִמְצָא בְּתַב**
29 **יָדוֹ בְּיַד נֶכְרִי מְעוּלָם, כדי שלא יוליכנו בשבת.**
30 הגמרא מביאה ברייתא נוספת העוסקת בדין שליחת אגרות עם נכרי
31 קודם השבת: **תַּנּוּ רַבֵּנּוּ, אֵין מְשַׁלְחִין אֲיֵירוֹת בְּיַד נֶכְרִי בְּעֶרְבַ שְׁבֵט,**
32 **אֶלָּא אִם כֵּן קוֹצֵץ לוֹ הישראל דְמִיָּם. כלומר, אם פסק המשלח**
33 **לנכרי את שכרו עבור שליחות זו, רשאי הוא לשלוח בידו את**
34 **האיגרת אף בערב שבת, שמעתה אין הגוי נראה כטורח בשליחות**
35 **הישראל, אלא עושה כן עבור קבלת שכרו.**
36 ומביאה הברייתא מחלוקת תנאים בדין זה: **בֵּית שְׁמַאי אומרים, אין**
37 **לשלוח איגרת ביד נכרי בערב שבת, אלא אם כן יש שהות בְּיַד שְׁנִיעִי**
38 **הנכרי קודם שבת לְבִיתוֹ של זה שנשתלח אליו, וּבֵית הֶלֶל אומרים,**
39 **די בכך שיש שהות בְּיַד שְׁנִיעִי לְבִית הַרְאשׁוֹן הַסְּמוּךְ לְחוּמָה של**
40 **העיר שנשתלח לשם.**
41 סברה הגמרא בכוננת הברייתא, שאפילו באופן שקצץ הישראל
42 דמים לשליח הנכרי אינו רשאי לשלוח בידו איגרת מערב שבת, אלא
43 אם כן יכול הוא להגיע קודם כניסת השבת לבית הסמוך לחומה,
44 לדברי בית הלל.
45 ועל כך מקשה הגמרא: **וְהֲלֹא קוֹצֵץ עמו שכר, ונמצא שאין הגוי עושה**
46 **בעבור הישראל אלא בעבור השכר, ונתבאר לעיל (דף) שבית הלל**
47 **מתירים באופן כזה.**
48 מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב שְׁשֵׁת, הֵכִי קְאָמַר -** כך היא כוונת
49 הברייתא לומר, שאם קצץ הישראל שכר עם הנכרי רשאי הוא
50 לשלחו בערב שבת בכל ענין, לדברי בית הלל, מאחר והשליח עושה
51 בעבור עצמו. **וְאִם לֹא קוֹצֵץ עמו את שכרו, אזי בֵּית שְׁמַאי אומרים**
52 **שאינו רשאי לשלוח בידו איגרת בערב שבת אלא אם כן יש שהות**
53 **ביום עַד שְׁנִיעִי לְבִיתוֹ של זה שנשתלח אליו, וּבֵית הֶלֶל אומרים,**
54 **עַד שְׁנִיעִי לְבִית הַרְאשׁוֹן הַסְּמוּךְ לְחוּמָה של העיר שנשתלח אליה.**
55 שבה הגמרא ומקשה: כיצד יתכן לפרש בסיפא של הברייתא שישנו
56 אופן שרשאי אדם לשלוח איגרת ביד נכרי מערב שבת אף אם לא
57 קצץ את שכרו, **וְהֲאָמַרְתָּ רִישָׁא -** והרי נתבאר ברישא של הברייתא

58 **שאֵין מְשַׁלְחִין** איגרת ביד נכרי אלא אם כן קצץ לו דמים, ומשמע
59 מכך שאף אם יכול השליח להגיע קודם השבת לביתו של זה
60 שנשתלח אליו מכל מקום אסור לשלוח בידו.
61 מתרצת הגמרא: **לֹא קִשְׁיָא -** אין להקשות סתירה בין הרישא של
62 הברייתא לסיפא, לפי שכל אחת מהן עוסקת באופן אחר. **הָא -**
63 הסיפא של הברייתא המתירה לשלוח איגרת ביד נכרי בערב שבת
64 אף אם לא קצץ שכרו, אם יכול הוא להגיע לשם מבעוד יום, עוסקת
65 באופן **דְקַבְיֵעַ בֵּי דְוָאָר בְּמִתָּא -** שהשליט ושאליו מיועדת איגרת זו
66 דר בקביעות באותה העיר, **וְהָא -** ואילו הרישא של הברייתא
67 האוסרת לשלוח איגרת ביד נכרי בערב שבת אם לא קצץ שכרו,
68 עוסקת באופן **דְלֵא קַבְיֵעַ בֵּי דְוָאָר בְּמִתָּא -** שאין דירת השליט
69 קבועה באותה העיר, אלא פעמים שהוא הולך לעיר אחרת.
70 כלומר, כוונת הגמרא כך היא, שרשאי אדם לשלוח איגרת ביד נכרי
71 בערב שבת לאדם הדר בעיר אחרת, אם מקבל האיגרת דר באותה
72 העיר בקביעות, ויש שהות ביד השליח להגיע לביתו קודם השבת,
73 ואפילו אם לא קצץ את שכרו של השליח, לפי שיוכל הנכרי לעשות
74 שליחותו קודם השבת. אבל אם מקבל האיגרת אינו דר בקביעות
75 באותה העיר, אזי יש מקום לחוש שלא ימצאנו השליח בביתו, ויוצרך
76 לילך אחריו לעיר אחרת בשבת, ולפיכך אסור לשלוח לו איגרת ביד
77 נכרי מערב שבת, אף אם יש שהות להגיע לביתו קודם השבת, אלא
78 אם כן קצץ המשלח את שכרו של הנכרי ושאו רשאי הוא לשלוחו
79 לשיטת בית הלל.
80 ומה שנקטה הגמרא בתירוץ זה שהאיגרת מיועדת לשליט העיר, לא
81 נקטה כן אלא לדוגמא בעלמא, שכן רגילים היו האנשים לשלוח
82 איגרות לשלטונות, ולפיכך אומרת הגמרא שאם שולח אדם איגרת
83 לשלטון צריך שיהא אותו השלטון דר בעיר בקביעות, אבל כן הוא
84 הדין אף באופן ששולח אדם איגרת לחבירו, שאינו רשאי לשלוח לו
85 ביד נכרי מערב שבת אלא אם כן המקבל דר באותה העיר בקביעות.
86 הגמרא מביאה ברייתא העוסקת בדין הפלגה בספינה קודם שבת:
87 **תַּנּוּ רַבֵּנּוּ, אֵין מְפַלְגִין בְּסַפִּינָה לצאת למקום רחוק פְּחוֹת מְשַׁלְשָׁה**
88 **יָמִים קוֹדֵם לְשַׁבַּת. בְּמָה דְכָרִים אָמְרוּ, ביוצא לְדָבָר הַרְשׁוּתָא,**
89 **אֶבְל ביוצא לְדָבָר מְצוּתָא שְׁפִיר דְמִי -** רשאי הוא ליצא אפילו בערב
90 שבת.
91 **וּפּוֹסֵק עָמוּ -** וצריך הישראל להתנות עם בעל הספינה שנוסע עמו
92 **עַל מְנַת לְשַׁבּוֹת -** שיעצור את הספינה מהילוכה בשבת, וְאִף אִם
93 לבסוף אֵינוֹ שׁוֹבֵת בפועל, אין בכך כלום. **אלו דְכָרִי רַבִּי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן**
94 **כֵּן נְמַלִּיאַל אומר, אֵינוֹ צָרִיךְ הישראל להתנות עם בעל הספינה**
95 **הנכרי שישבות.**
96 **יְאָדָם המפליג בספינה מִן העיר צוֹד לעיר צִידוֹ, אֶפִּילוּ בְּעֶרְבַ שְׁבֵט**
97 **מוֹתֵר לוֹ הדבר, שכן יכול הוא להגיע לצידו קודם השבת.**
98 הגמרא מביאה ברייתא בענין עריכת מצור קודם השבת: **תַּנּוּ רַבֵּנּוּ,**
99 **אֵין צָרִין -** עושים מצור, היקף סביב העיר **עַל עֵירוֹת שְׁלֵל נְכָרִים**
100 **פְּחוֹת מְשַׁלְשָׁה יָמִים קוֹדֵם לְשַׁבַּת, ואם התחילו בעריכת המצור**
101 **אֵין מְסַבְּקִין. וְכֵן הֵיךְ שְׁמַאי אומר, שמדברי הכתוב (דברים כ ט)**
102 **וְכִנִּית מְצוֹר עַל הָעִיר אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה עִמָּךְ מִלְחָמָה עַד דְרִדְתָּה,**
103 **משמע שֶׁאֶפִּילוּ בְּשַׁבַּת הוֹתֵר להמשיך ולצור על יושבי אותה העיר,**
104 **עד לכניעתם.**
105 שנינו במשנה: **אָמַר רַבֵּן שְׁמַעוֹן כֵּן נְמַלִּיאַל נוֹתְנִין הָיוּ וכו' בית אבא**
106 **שהיו נותנים כלי לבן לכבוש נכרי שלשה ימים קודם לשבת.**
107 הגמרא מביאה ברייתא בענין זה: **תַּנּוּ אָמַר רַבִּי צְדוּקָה, כִּף הָיָה**
108 **מְנַהֵגוֹ שֶׁל בֵּית רַבֵּן נְמַלִּיאַל, שְׁהָיוּ נוֹתְנִין כְּלִי -** בגדין **לְכֵן לְכַוֵּשׁ**
109 **נכרי שלשה ימים קודם לְשַׁבַּת, לפי שמלאכת כיבושם מרובה היא,**
110 **ומחמירים היו על עצמם כדברי בית שמאי, שלא למסור לנכרי**
111 **מלאכה אם אין הוא יכול לסיימה קודם השבת, וְבָגֵדִים צְבוּעִים היו**
112 **מוסרים לכובס אֶפִּילוּ בְּעֶרְבַ שְׁבֵט, לפי שמלאכת כיבושם מועטת,**
113 **ויכול הנכרי לגמור את הכיבוש קודם כניסת השבת. וּמִדְּבָרֵיהֶם**
114 **לְמַדְנָה, שֶׁהַבְּגָדִים הַלְּבָנִים קָשִׁים לְכַבֵּשׁ יוֹתֵר מִן הַבְּגָדִים הַצְּבֻעִין.**

1 הגמרא מביאה מעשה בענין זה: אַבְיֵי הוּהּ יְהִיב לִיהּ הָהוּא מְנָא
 2 דְּצִבְיָא – נתן בגד צבוע, לְקַצְרָא – לכובס שיכבסנו. אָמַר לִיהּ אבִי
 3 לאותו כובס, כְּמָה בְּעִית עֵינְוִיָּה – כמה הוא התשלום שאתה מבקש
 4 עבור כיבוס בגד זה. אָמַר לִיהּ הכובס לאבִי, כְּדַחֲוִירָא – כפי
 5 התשלום שאני נוטל עבור כיבוס בגד לבן. אָמַר לִיהּ אבִי, כְּבַר
 6 קְדַמוּךְ רַבְנִי – כבר הקדימוך החכמים, שלימדונו שכיבוס בגד לבן
 7 קשה יותר מכיבוס בגד צבוע, ולפיכך אין לך ליטול שכר על כיבוס
 8 בגד צבוע כמו על כיבוס בגד לבן.
 9 הגמרא מביאה מימרא של אבִי בענין מסירת בגד לכובס: אָמַר
 10 אַבְיֵי, הָאִי מַאן דְּיְהִיב מְנָא לְקַצְרָא – מי שנותן בגד לכובס, כְּמִשְׁחָא
 11 נִיְתִיב לִיהּ – שימדוד את מידת הבגד קודם שהוא מוסרו לו,
 12 וּכְמִשְׁחָא נְשָׁקוּל מִיְנִיהּ – וימדדנו שוב לאחר שנוטלו הימנו, כדי
 13 לבדוק אם לא הזיק הכובס את הבגד, דְּאִי טָפִי – שאם נוספה על
 14 מידת הבגד, אַפְסִדִּיהּ דְּמִתְחִיהּ – נמצא שהפסידו הכובס במה
 15 שמתחו, וְאִי כְּצִיר – ואם נתמעטה מידת הבגד, אַפְסִדִּיהּ דְּכַוְנִיָּה –
 16 הפסידו הכובס במה שכיווצו על ידי שכיבסו במים רותחים.
 17 שנינו במשנה: וְשׁוּיָן אֱלוֹ וְאֱלוֹ שְׁפוּעָנִין כו' קורת בית הבד ועגולי
 18 הגת.
 19 הגמרא מבררת את טעם הדבר שהתירו בית שמאי לטעון הקורה
 20 מערב שבת: מַאי שְׁנָא כּוּלְהוּ – מדוע נשתנו אלו האופנים שנמנו
 21 לעיל (ט"ז) במשנה, כגון שריית דיו וסממנים וכיוצא באלו, דְּגִזְרוּ כְּהוּ
 22 בֵּית שְׁמַאי שלא להתחיל מלאכתם בערב שבת על מנת שתגמר
 23 מעצמה בשבת, וּמַאי שְׁנָא טעינת קורות בֵּית הַבַּד וְעֵינְוִלִי הִנֵּת

24 דְּלֹא גִזְרוּ בהם בית שמאי, אלא התירו להתחיל מלאכתם קודם
 25 השבת, אף על פי שנמשכת בתוך השבת.
 26 מבאררת הגמרא: הִנְךָ – אלו המלאכות שנמנו בתחילת המשנה, דְּאִי
 27 עָבִיד לְהוּ כְּשִׁפְתָּ מִיְחִיב חֲפָאָת – שאם יעשה אותם בשבת בשוגג
 28 יהיה חייב עליהם קרבן חטאת, גִּזְרוּ כְּהוּ – (בהם) בֵּית שְׁמַאי שלא
 29 לעשותם אף בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשִׁכָה, אבל טעינת קורות בֵּית הַבַּד
 30 וְעֵינְוִלִי הִנֵּת, דְּאִי עָבִיד לְהוּ – שאם יעשה מלאכות אלו כְּשִׁפְתָּ
 31 בשוגג לֹא מִיְחִיב קרבן חֲפָאָת, לֹא גִזְרוּ בית שמאי שלא להתחיל
 32 המלאכה מערב שבת.
 33 מבררת הגמרא: מַאן תַּנָּא – מי הוא התנא הסובר כן, דְּכָל מִיָּדִי
 34 דְּאֵתִי מְמִילָא שְׁפִיר דְּמִי – שכל דבר העתיד לבוא מאיליו, כגון אלו
 35 המשקים העתידיים להסחט מאליהם, אין בהם איסור תורה משום
 36 סוחט בשבת, שלפיכך סוברים בית שמאי שמוותר לכתחילה לטעון
 37 עליהם קורה מערב שבת.
 38 מבאררת הגמרא: אָמַר רַב יוֹסִי (כ"ר) [כְּרַבִּי] הִנֵּנִיא, שיטת רַבִּי
 39 יִשְׁמַעְאֵל הִיא, דְּתַנְּן – שכך שנינו במסכת עדיות (פ"ב מ"ו), הַשּׁוֹם,
 40 וְהַבּוֹסָר – ענבים שעדיין לא גדלו כל הצורך, וְהַמְלִילוֹת – שיבולים
 41 שלא הבשילו כל צרכם, שְׂרַפְקָן בערב שבת מְבַעֵוד יוֹם, ועתה חפץ
 42 הוא להטעין עליהם את הקורה קודם כניסת השבת, כדי שהמשקים
 43 ימשיכו לזוב מהם בשבת. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אָמַר, וְנִמְזַר מִשְׁתַּחֲשָׁה –
 44 רשאי הוא להטעיןם בקורה מבעוד יום, כדי שתגמר מלאכתם לאחר
 45 החשיכה. וְרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר,

58 להעמיד את דברי בית שמאי במשנתנו כשיטתו.
 59 הגמרא מבארת מדוע לא העמיד רבי יוסי בר חנינא את משנתנו
 60 כשיטת רבי אלעזר בברייתא: וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַחֲמֵי חַיִּיל בִּין חֲלוֹת
 61 דבש לבין זיתים וענבים, בְּרִייתָא לֹא שְׁמִיעַ לֵיהּ – לא שמע לברייתא
 62 זו, שבה מתיר רבי אלעזר במפורש אף בזיתים וענבים.
 63 עתה מבררת הגמרא מדוע רבי אלעזר אינו מעמיד המשנה אף
 64 כשיטת רבי ישמעאל: וְרַבִּי אֱלֵעָזָר בֵּן פִּדְתִּי, מֵאִי מְעַמָּא לֹא אָמַר
 65 בְּרַבִּי יוֹסִי בְּרַחֲמֵי חַיִּיל, המעמיד את משנתנו כשיטת רבי ישמעאל,
 66 המתיר לטעון את הקורה מערב שבת על שום ובוטר ומלילות
 67 שריסקם.
 68 מבארת הגמרא: אָמַר לָךְ רַבִּי אֱלֵעָזָר בֵּן פִּדְתִּי, לֹא אִיתְּרַם עֲלָהּ –
 69 וכי לא נאמר בבית המדרש על מחלוקתם של רבי ישמעאל ורבי
 70 עקיבא, אָמַר רַבָּא בְּרַחֲמֵי חַיִּיל אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּמַחְסְרֵיהּ דִּיבָה –
 71 באופן שהשום והבוטר והמלילות עדיין לא נידוכו, כלומר, שאף על
 72 פי שנתרסקו מעט מכל מקום עדיין לא נכתנו היטב דְּבִלְיָ עֲלָמָא לֹא
 73 פְּלִיגִי – לא נחלקו התנאים, שבוז מודה אף רבי ישמעאל שאסור
 74 להטעין עליהם את הקורה מערב שבת על מנת שתגמר מלאכתן
 75 בשבת, שכן טעניה זו היא העושה את עיקר מלאכת הסחיטה, ונמצא
 76 שכל מלאכתן נעשית בשבת. כִּי פְּלִיגִי בְּמַחְסְרֵיהּ שְׁחִיקָה – אלא
 77 באיזה אופן נחלקו התנאים, כאשר כבר נידוכו השום והבוטר
 78 והמלילות היטב, ואינם חסים אלא שחיקה מועטת כדי להגיע לגמר
 79 מלאכתן. וְהֵי נָמִי – ואלו הזיתים והענבים שבהם עוסקת משנתנו
 80 בְּמַחְסְרֵיהּ דִּיבָה דְּמִו – עדיין לא נידוכו, ואף על פי כן התירו בית
 81 שמאי להטעין עליהם קורה בערב שבת, ונמצא, שאי אפשר להעמיד
 82 את משנתנו כשיטת רבי ישמעאל, אלא בהכרח צריך להעמידה
 83 כשיטת רבי אלעזר בן שמוע.
 84 הגמרא מביאה פסק הלכה במחלוקת רבי ישמעאל ורבי עקיבא:
 85 הוֹרָה רַבִּי יוֹסִי בְּרַחֲמֵי חַיִּיל הֲלֵכָה לְמַעֲשֵׂה בְּשִׁית רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל,
 86 המתיר לטעון את הקורה מערב שבת על בוסר ומלילות ושום.
 87 הגמרא מביאה כמה מחלוקת בין רב לשמואל בדיני מוקצה: שְׁמֵן
 88 שֶׁל בְּדִין (בעלי בית הבד), כלומר, שמן המשתתף בפינות בית הבד
 89 תחת הקורות, וניתן לבעלי בית הבד בשכרם, וּמְחַצְלוֹת שֶׁל בְּדִין –
 90 מחצלות של בעלי בית הבד המשמשות לכיסוי הזיתים, נחלקו
 91 אמוראים אם אסורים הם בשבת מדין מוקצה. רַב אֶסְרִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ
 92 בהם, וּשְׁמוּאֵל שְׂרִי – התיר.
 93 וכן הֵי בְּרַבִּי דְּוִוִּי – אלו המחצלות העומדות לכיסוי הסחורות
 94 שבספינה, ועשויות בווגות, רַב אֶסְרִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בהם בשבת למלאכה
 95 אחרת, לפי שמוקצים הם למלאכתם, וּשְׁמוּאֵל שְׂרִי – מתיר
 96 להשתמש בהם.
 97 הגמרא מביאה מחלוקת נוספת בין רב לשמואל בדיני מוקצה: אָמַר
 98 רַב נְחֵמָן, עֵז הַעֲמֻדָּה לְחֶלְבָה – ליתן חלב, ולא לשחיטה, וְרַחֲלָה
 99 (כבשה) הַעֲמֻדָּה לְגִיזָתָהּ – ליתן צמר, וְתִרְגֻמְגֻלָּתָהּ הַעֲמֻדָּה לְבִיזָתָהּ
 100 – להטיל ביצים, וְתִרְוִי דְרִידָנָא – ושוררים העומדים לחרישה, וְתִמְרֵי
 101 דְעִיקָקָא – ותמרים העומדים להוליכם למקום אחר לעשות בהם
 102 סחורה, רַב אֶסְרִי את השימוש בהם בשבת וביום טוב מדין מוקצה,
 103 והיינו, שאסר לשחוט ביום טוב את העז והרחל והתרנגולת
 104 והשוררים, לפי שבכניסת החג היו מוקצים למלאכתם ולא לשחיטה,
 105 וכן אסר רב לאכול את התמרים בשבת או ביום טוב, לפי שהיו
 106 מוקצים מתחילה לסחורה. וּשְׁמוּאֵל אָמַר, מוֹקֵר.
 107 הגמרא מבארת את יסוד מחלוקתם של רב ושמואל: וְקָמִיפְלִיגִי –
 108 ונחלקו רב ושמואל בְּפִלְוִינָתָא – במחלוקת דְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן,
 109 שנחלקו להלן (גב) ביסוד דין מוקצה, שרבי יהודה מחזיר בדינים
 110 אלו, וסובר שכל דבר העומד לתשמש מיוחד הרי הוא מוקצה'
 111 בשבת, וכשיטה זו סובר רב. ואילו רבי שמעון מיקל בדיני מוקצה,
 112 וסובר שכל דבר הראוי להשתמש בו בשבת אין אדם מקצה דעתו
 113 הימנו, אף אם עומד הוא מערב שבת לשימוש אחר, וכשיטה זו סובר
 114 שמואל.

1 לֹא יִגְמֹר – אינו ראוי להניחם תחת הקורה מבעוד יום, על מנת
 2 שתגמר המלאכה לאחר החשיכה.
 3 ויש ללמוד מדברי רבי ישמעאל, שהסוחט בשבת שום ובוטר
 4 ומלילות שנתרסקו מערב שבת אינו חייב חטאת, ולפיכך הוא מתיר
 5 לכתחילה להטעין עליהם את הקורה מבעוד יום, וכשיטה זו סוברים
 6 בית שמאי במשנתנו.
 7 הגמרא מביאה שיטה נוספת המבארת מי הוא התנא של המשנה,
 8 הסובר שכל דבר העתיד להיסחט מעצמו אין בו איסור סחיטה מן
 9 התורה בשבת: וְרַבִּי אֱלֵעָזָר בֵּן פִּדְתִּי, מֵאִי מְעַמָּא לֹא אָמַר, משנתנו כשיטת רבי
 10 אֱלֵעָזָר בֵּן שְׁמוּעַ הִיא, דְּתַנְיָ – שכן שנינו במשנה להלן (גמק), חֲלוֹת
 11 דְּבִשׁ שְׂרִיסקָן בְּעֶרְבַּ שְׁבֵת, וְיִצְאוּ מֵעֶצְמָן – זב מהן דבש בשבת
 12 מאליו, אֶסְרִי לְאִכּוֹל דְּבִשׁ זֶה בְּאוֹתָהּ שְׁבֵת, לפי שיש לחוש שמא
 13 יבוא לסוחטן בידיים בשבת, ויש בכך איסור תורה. זו היא שיטת תנא
 14 קמא. וְרַבִּי אֱלֵעָזָר מְתִיר אֶת הַדְּבִשׁ הַיּוֹצֵא מִהֶן בְּשֵׁבֶת בְּאִכְלָהּ, ואינו
 15 גוזר שמא יסחוט בידיים, לפי שהוא סובר שאף אם יסחוט אותן בשבת
 16 אין בכך איסור תורה, שהרי הדבש שבהן עתיד לצאת מעצמו, מאחר
 17 וריסקן מערב שבת.
 18 מבואר מדברי רבי אלעזר, שכל דבר העתיד ליצא מעצמו אין בו
 19 איסור סחיטה מן התורה בשבת, וכשיטה זו סוברים אף בית שמאי
 20 במשנתנו, ולפיכך מתירים הם ליתן את הקורה על זיתים וענבים
 21 מערב שבת כדי שהמסקה יזוב מאליו בשבת, שכן אף אם יסחוט
 22 אותם בשבת בידיים לא יחייב חטאת.
 23 הגמרא מבררת מדוע כל אחד מן האמוראים לא העמיד המשנה
 24 כשיטת התנא שהביא חברו: וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַחֲמֵי חַיִּיל, שהעמיד את
 25 משנתנו כשיטת רבי ישמעאל, מֵאִי מְעַמָּא לֹא אָמַר משנתנו היא
 26 אף כשיטת רבי אֱלֵעָזָר.
 27 מבארת הגמרא: אָמַר לָךְ – יכול רבי יוסי בר חנינא לומר לך, שאין
 28 להוכיח מדברי רבי אלעזר שהוא סובר כשיטת משנתנו, לפי שיתכן
 29 לומר שרק הַתָּם – שם, לגבי חלות דבש, הוא שמתיר רבי אלעזר את
 30 הדבש היוצא מהם באכילה בשבת, משום דְּמַעֲרָא אוֹכְלִי לְבִסְפוֹךְ
 31 אוֹכְלִי – שבתחילה בעוד שהדבש בתוך החלות הוא נידון כאוכל, ואף
 32 עתה לאחר שיצא משם עדיין שם אוכל עליו, ולפיכך סובר רבי
 33 אלעזר שאף אם יסחטנו בידיים בשבת אין בו איסור תורה, שהרי אין
 34 איסור סחיטה בהוצאת אוכל מתוך אוכל אלא רק בהוצאת משקה
 35 מתוך אוכל, וממילא אין מקום לגזור באופן שיצא מאליו. אבל הַכָּא
 36 – כאן במשנתנו לגבי זיתים וענבים, מַעֲרָא אוֹכְלִי וְהַשְׁתָּא מִשְׁקָה
 37 – מתחילה כשהשמן והזין כנוסים בתוך הזיתים והענבים היה הכל
 38 נידון כאוכל, ואילו עתה כשיצאו משם נידונים הם כמשקים, והוצאת
 39 משקה מתוך אוכל סחיטה היא, ולפיכך סובר רבי אלעזר שאף
 40 כשנתרסקו מערב שבת יש איסור תורה בסחיטתם בידיים בשבת,
 41 וממילא הוא גזור אף באופן שיצאו המשקים מאליהם, שמא יבוא
 42 לסחוט בידיים בשבת.
 43 הגמרא מבארת מה יענה רבי אלעזר בן פדת לטענה זו: וְרַבִּי אֱלֵעָזָר
 44 בן פדת אָמַר לָךְ – יכול הוא לומר לך כדי ליישב את טענתו של רבי
 45 יוסי ברבי חנינא, שאכן מדברי רבי אלעזר בן שמוע במשנה לענין
 46 חלות דבש אין הוכחה שסובר כמשנתנו לגבי זיתים וענבים, אמנם
 47 הָא שְׁמִיעֵנָּה לֵיהּ – הרי שמענו לו לְרַבִּי אֱלֵעָזָר בן שמוע בברייתא,
 48 שסובר דְּאִפִּילוּ זִיתִים וְעֵנָבִים נָמִי שְׂרִי – גם כן מותרים המשקים
 49 היוצאים מהם בשבת מעצמם, דְּהָא כִּי אָתָּא – שהרי כאשר בא רַב
 50 הוֹשְׁעִיא מְנַהֲרֵינָא, אָתָּא וְאִיתִי מְתִירָתָא בְּיָדֵיהּ – בא והביא
 51 ברייתא בידו, וכך כתוב בה, וְזִיתִים וְעֵנָבִים שְׂרִיסקָן מִן עֶרְבַּ שְׁבֵת
 52 וְיִצְאוּ בְּשֵׁבֶת הַמְשָׁקִים שְׁבַחַם מֵעֶצְמָן, הן לאותה שבת, משום
 53 שיש לחוש שמא יבוא לסוחטם בידיים בשבת. אלו דברי תנא קמא.
 54 רַבִּי אֱלֵעָזָר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְתִירִין אֶת הַמְשָׁקִים הַיּוֹצֵאִים מֵהֶם בְּשֵׁבֶת.
 55 מבואר מדברי רבי אלעזר בן שמוע בברייתא, שהוא מתיר אף בזיתים
 56 וענבים (שנתרסקו מערב שבת) את המשקה היוצא מהם בשבת
 57 מאליו, ואינו חושש שמא יבוא לסוחטם בידיים בשבת, ולפיכך יש

29 הלל שמוטר להתחיל מלאכה מערב שבת, מבארת עתה המשנה
 30 שישנם אופנים שבית הלל מודים לבית שמאי שאסור להתחיל
 31 מלאכה בערב שבת על מנת שתגמר בשבת.
 32 אין צולין בְּשַׁר פְּצָל וּבִיצָה מערב שבת, על מנת שתיגמר מלאכת
 33 צלייתם בשבת, אֵלָא באופן שיש שהות כְּרִי שְׂיִצְלוּ מִכְּעוֹד יוֹם
 34 בשיעור הראוי לאכילה.
 35 וכן אין נוֹתְנִין פֶּת לַתְּנֹר בערב שבת עִם הַשֶּׁבֶה – סמוך לחשיכה,
 36 וְלֹא מניחים חֲרָרָה (מין עוגה) לאפותה עַל גְּבִי גְּחָלִים, אֵלָא באופן
 37 שיש שהות כְּרִי שְׂיִקְרְמוּ פְּנֵיהָ (שיעלה קרום על הפת או על
 38 החררה) מִכְּעוֹד יוֹם.
 39 רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, צריך שתהא שהות כְּרִי שְׂיִקְרוֹם הַחֶלֶק הַתְּחַתּוֹן
 40 שְׁלָה – של הפת, קודם כניסת השבת.
 41 דינים אלו הם אף לדעת בית הלל, המתירים (לעיל יז) להתחיל מלאכה
 42 קודם חשיכה על מנת שתיגמר מאליה בשבת. וטעם הדבר שהם
 43 אוסרים בזה, משום שחששו שמא יחתה האדם בגחלים בשבת כדי
 44 למהר את צליית הבשר או את אפיית הפת.
 45 עתה מביאה המשנה אופן שבו מותר להתחיל בצליית בשר סמוך
 46 לכניסת שבת: מוֹשְׁלֵשׁוֹן (מורידים למטה) אֵת קֶרֶב הַפֶּסַח בַּתְּנֹרָה,
 47 בערב שבת עִם הַשֶּׁבֶה – סמוך לחשיכה, כשחל ערב פסח בערב
 48 שבת, ואין חוששים שמא יבואו לחתות בגחלים לאחר כניסת השבת,
 49 לפי שבני החבורה העושים את קרבן הפסח זריזים הם, ויזכירו זה לזה
 50 שלא לבוא לידי איסור.
 51 המשנה מביאה דין נוסף שהותר מטעם זה: וּמֵאֲחִיזִין אֵת הָאוֹר
 52 בְּמְדוּרַת בֵּית הַמוֹקֵד – רשאים היו הכהנים להדליק בערב שבת עם
 53 חשיכה אש מועטת בעצים של המדורה שהיתה בעורה, במקום
 54 שנקרא 'בית המוקד', והיתה המדורה בוערת והולכת מאליה אחר
 55 החשיכה, ולא חששו חכמים שיבואו הכהנים לחתות בה כדי
 56 להבעירה יותר בשבת, לפי שכהנים זריזים הם, ומזכירים זה לזה
 57 שלא לבוא לידי איסור.

1 הגמרא מביאה מעשה בענין פסק ההלכה בזה: הָהוּא תַלְמִידָא –
 2 מעשה היה בתלמיד, דְּאוּרִי – שהורה הלכה פְּעִיר ששמה חֲרָתָא
 3 דְּאֶרְגִּזוּ בְּשִׁטַּת רַבִּי שְׁמַעוֹן במוקצה, שְׁמָתִיה – נידה רַב הַמְּנוּנָא
 4 לתלמיד זה.
 5 מקשה הגמרא: וְהָא רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּסִירָא לֹן – והרי נוקטים אנו
 6 להלכה כשיטת רבי שמעון, ונמצא שאותו תלמיד יפה הורה, ומדוע
 7 נידה אותו רב המנונא.
 8 מתרצת הגמרא: בְּאֶתְרֵיהּ דְּרַב הוּהוּ – הוראה זו במקומו של רב
 9 היתה, ומאחר ורב נוקט להלכה כשיטת רבי יהודה לא אִיבְעִי לִיה
 10 לְמִיעֶבֶד הָבִי – לא היה לו לאותו תלמיד לעשות כן, להורות באותה
 11 העיר כדעת רבי שמעון, ועל כך שזילזל בכבודו של רב נידהו רב
 12 המנונא.
 13 הגמרא מביאה מעשה בשני תלמידים שנחלקו בדין הוצאת מזון
 14 בשבת מבית שנפלה בו דליקה: הֲנִי תְרִי תַלְמִידִי – מעשה היה בשני
 15 תלמידים, שנחלקו באיזה אופן מותר להוציא מזון ומשקים מבית
 16 שנפלה בו דליקה בשבת לחצר שעירבה עמו. חָד – אחד מן
 17 התלמידים, היה מְצִיל בְּחֹד מְנָא – בכלי אחד, כלומר, היה ממלא
 18 כלי גדול באוכלים ומשקים ומציאו מן הבית לחצר, אך לא היה
 19 מוציאם בכמה כלים, לפי שסובר היה שהיא טירחה יתירה האסורה
 20 בשבת. וְחָד – ואילו התלמיד האחר, מְצִיל היה מן הדליקה אפילו
 21 בְּאֶרְבַּע וְחֲמֵשׁ מְאֵנִי (כלים), אלא שהיה מקפיד להכניס את אותם
 22 הכלים לתוך כלי גדול, וכך היה מוציאם מן הבית לחצר.
 23 וְקַמִּיפְלִגִּי – ונחלקו אותם תלמידים, בְּפִלְגֵי תַנְתָּא – במחלוקת דְּרַבְּהָ פֶּר
 24 זְבִידָא וְרַב הוּנָא, שנחלקו להלן (ב) בדין זה.

משנה

26 לאחר שנתבאר במשנה הקודמת שנחלקו בית שמאי ובית הלל אם
 27 מותר להתחיל מלאכות בערב שבת על מנת שייגמרו מעצמם בשבת,
 28 ונתפרש שם בסוף המשנה שישנם אופנים שבית שמאי מודים לבית